

Uroczyste odsłonięcie tablicy informacyjnej
przy Rondzie Polonii Mandżurskiej,
Szczecin, 6 marca 2015 r.

Pod koniec XIX wieku ruszyła budowa Kolei Wschodniochińskiej, co przyciągnęło pracowników z różnych zakątków świata. Większość zatrudnionych stanowili Polacy, którzy przyczynili się do powstania i rozbudowy wielokulturowego wówczas miasta Harbin, nazywanego „zaamurskim Eldorado”. Pomimo konfliktów politycznych, niepokojów wojennych poza Harbinem, a potem okupacji japońskiej Polacy wspominają życie w Chinach jako piękne i tęsknią za tym miastem.

Po II wojnie światowej większość Polaków wyjechała do Polski, swojej nieznanej ojczyzny. Osiedlali się w całym kraju, w większości na odzyskanych ziemiach zachodnich. Duża grupa zamieszkała w Szczecinie.

W 1957 r. przy Zarządzie Głównym Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Chińskiej w Warszawie powołano koła terenowe, m.in. w Szczecinie. W 1988 r. powstał Klub Harbińczyków, który istnieje do dnia dzisiejszego. W 2013 r. uroczystie obchodziliśmy 25-lecie działania naszego klubu. Dwa lata temu, z inicjatywy członków, małe rondo u zbiegu ulic Bogumily i Spółdzielczej otrzymało nazwę Polonii

Mandżurskiej, a 6 marca br. została odsłonięta tablica informacyjna, ufundowana przez harbińczyków, aby miasto pamiętało o ludziach, którzy przeżyli na Dalekim Wschodzie wiele lat, ale nie zapomnieli o swej ojczyźnie i po przyjeździe czynnie włączyli się do odbudowy zniszczonego kraju.

Uroczystość rozpoczęła się od krótkiego przemówienia prezesa Klubu Leonarda Spsychalskiego (zm. 15 maja 2015 r.), a najstarsza harbinka Rozalia Tyka wspominała o Polakach, którzy, żyjąc w Mandżurii, robili wszystko, aby stworzyć tam namiastkę swej ojczyzny.

Następnie w Książnicy Pomorskiej odbyła się konferencja, na której prof. Adam Winiarz z Lublina, wielki znawca i miłośnik Dalekiego Wschodu, wygłosił referat pt. „Zarys dziejów i dokonania Polonii Mandżurskiej w latach 1897–1949”.

W drugiej części konferencji Rozalia Tyka, Leonard Spsychalski, Romuald Oziewicz, Jerzy Czajewski oraz inni członkowie Klubu opowiadali o życiu, przyjaźniach z Chińczykami, Rosjanami i wieloma innymi nacjami mieszkającymi w Harbinie.

Na spotkaniach Klubu Haribińczyków najstarsi członkowie opowiadają o swej młodości i przekazują drugiemu pokoleniu haribińczyków najciekawsze

wspomnienia, abyśmy nie zapomnieli o naszej „drugiej ojczyźnie”.

Eleonora Jakubiak-Adamczyk
Elżbieta Sikorska

Promocja tomiku Huang Lihai pt. *Kto biegnie jeszcze szybciej niż błyskawica* i otwarcie wystawy rzeźb Xiao Tiana,
Uniwersytet Gdański, 5 maja 2015 r.

W dniach 5–7 maja br. gościliśmy na Uniwersytecie Gdańskim chińskiego poetę Huang Lihai i rzeźbiarza Xiao Tiana. Ich wizyta była związana z promocją tomiku poezji Huang Lihai, który został wydany nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego we współpracy z Flower City Publishing House z Kantonu, a także z wystawą zdjęć prezentujących rzeźby Huang Lihai. Wiersze Huang Lihai przełożyła na język polski prof. Wu Lan, a wydanie zostało wzbogacone fotografiami Przemysława Rybińskiego. Zarówno promocja tomiku, jak i otwarcie wystawy odbyły się w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Gdańskiego 5 maja br. Wydarzenia te zgromadziły wielu gości, zarówno władze i pracowników naukowych Uniwersytetu Gdańskiego, studentów, jak i gości spoza uczelni. Centrum Studiów Azji Wschodniej UG reprezentowały przewodnicząca Rady Naukowej prof. Ewa Oziewicz i Ewelina Kuligowska.

Spotkanie prowadził dziekan Wydziału Prawa i Administracji UG prof. Jakub Stelina. Jako pierwszy zabrał głos

prorektor UG prof. Józef Arno Włodarski, który powitał zgromadzonych gości i wskazał na różne aspekty współpracy Uniwersytetu Gdańskiego z uczelniami chińskimi. W dalszej kolejności wystąpił Akademicki Chór Uniwersytetu Gdańskiego, który wykonał cztery utwory, w tym dwa w języku chińskim.

Huang Lihai i Xia Tian w swoim wystąpieniu opowiedzieli o zwyczajach panujących w Chinach, o roli poezji w Państwie Środka i postrzeganiu świata oczami Chińczyków. Ich wypowiedź wzbudziła duże zainteresowanie publiczności i w dyskusji padło wiele pytań skierowanych do prelegentów.

Bardzo interesujące było również przemówienie polskiego poety Adama Zagajewskiego, który jest autorem przedmowy do polskiego tłumaczenia poezji Lihai. Adam Zagajewski przedstawił historię swojej znajomości z Lihaiem, a także przybliżył zebrany jego poezję, jej tematykę i cechy wyróżniające. Obaj poeci poznali się w marcu 2014 r. w Kantonie, kiedy Zagajewski odbierał ustanowioną przez Lihai Międzynarodową Nagrodę Poetycką – Po-

eżja i Ludzie. Formą dokumentacji tego spotkania w Kantonie był film z pobytu Zagajewskiego w Chinach, który został wyświetlony zaraz po przemówieniu.

Na koniec spotkania w Sali Senatu Biblioteki UG Joanna Kamień, dyrektor Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego, zaprezentowała zebranych nowo wydany tomik poezji Huang Lihai pt. *Kto biega jeszcze szybciej niż błyskawica* w tłumaczeniu Wu Lan. Przedstawiła też zgromadzonym gościom wszystkie osoby i instytucje, które przyczyniły się do jego powstania i sprawiły, że został wydany w takim kształcie, we współpracy z Centrum Studiów Azji Wschodniej UG, Pracownią Sinologii UG, Instytutem Konfucjusza w Gdańsku oraz kantońskim wydawnictwem Flower City

Publishing House. Co godne podkreślenia, prof. Wu Lan w pracy nad przekładem po raz pierwszy podjęła się tłumaczenia poezji.

Po laudacji książki goście przeszli do sali, w której prof. Józef Arno Włodarski uroczyście otworzył wystawę fotografii prezentujących rzeźby Xia Tiana. Wszyscy mieli okazję zobaczyć proces twórczy powstawania dzieł artysty, przy czym asystowała mu dyrektor Biblioteki Głównej UG Grażyna Jaśkowiak. Licznie zgromadzeni goście, a także wrażenia, jakie pozostawiło po sobie to spotkanie, są dowodem na bardzo duże zainteresowanie kulturą chińską na Uniwersytecie Gdańskim.

Joanna Kamień

VIII konferencja naukowa zorganizowana przez Euroseas, Wiedeń, 11–14 sierpnia 2015 r.

Europejskie Stowarzyszenie Studiów Azji Południowo-Wschodniej (Euroseas) powstało w 1992 r. i jest największą organizacją na świecie, która skupia naukowców zajmujących się badaniami nad Azją Południowo-Wschodnią. Celem Euroseas jest także stymulowanie współpracy naukowej w Europie w dziedzinie badań

Azji Południowo-Wschodniej. Głównymi obszarami zainteresowań członków Euroseas są nauki humanistyczne, społeczne, ekonomiczne i prawne, obejmujące wszystkie dyscypliny tych dziedzin naukowych (począwszy od archeologii, a skończywszy na ekonomii, w tym także antropologię, językoznawstwo, historię sztuki, literaturę, teatrologię, religioznawstwo oraz nauki polityczne). Głównym przejawem działalności Euroseas są międzynarodowe i interdyscyplinarne konferencje (odbywające się do tej pory co trzy lata), skupiające setki specjalistów z całego świata i umożliwiające im nawią-

¹ Udział w konferencji został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji nr DEC-2013/09/D/HS5/04458 w związku z realizacją projektu „Znaczenie zasady dwuizbowości w praktyce ustrojowej demokracji parlamentarnych Azji Południowo-Wschodniej”.

zanie współpracy i wymianę poglądów. Jak dotąd, konferencje odbyły się odpowiednio w Leiden (1995), Hamburgu (1998), Londynie (2001), Paryżu (2004), Neapolu (2007), Göteborgu (2010) i Lizbonie (2013). Kolejne spotkania już w cyklu dwuletnim odbędą się w Oxfordzie i Berlinie. Przedstawicielem Polski w radzie naukowej stowarzyszenia jest dr Sebastian Bobrowski z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

W tegorocznej konferencji wzięło udział ponad 500 osób reprezentujących wszystkie znaczące ośrodki akademickie z całego świata (poza Ameryką Południową), co ukazuje, jak interesującym obszarem badawczym jest Azja Południowo-Wschodnia. Obrady rozpoczął wykład prof. Benedicta Andersona, amerykańskiego historyka i politologa, twórcy teorii wspólnoty wyobrażonej, poświęcony konieczności promowania tematyki azjatyckiej i rozwijania zainteresowań tym rejonem świata wśród młodzieży akademickiej. Dalsze obrady zostały podzielone na sesje (każdego dnia odbywały się cztery sesje) i panele tematyczne. W sumie zaprezentowano wystąpienia z zakresu 15 dyscyplin nauk humanistycznych, społecznych i sztuki.

Z punktu widzenia konstytucjonalisty, badacza systemów politycznych państw Azji Południowo-Wschodniej na uwagę zasługiwały następujące panele: „Clientelism, Citizenship and Democratization” (prowadzony przez dr. Warda Berenschota oraz prof. Gerry’ego van Klinkena z Royal Netherlands Institute of Southeast Asian and Caribbean Studies); „Perilous Presidentialism in Southeast Asia?” (prowadzony przez prof.

Marka R. Thompsona z City University of Hong Kong) oraz „Constitutional Politics: A Comparative View from Southeast Asia” (prowadzony przez prof. Naoko Kuwahara z Fukuyama City University oraz prof. Yuzuru Shimadę z Nagoya University).

Większość wystąpień w ramach tych paneli była poświęcona trzem państwom regionu: Tajlandii, Birmie i Indonezji. Ponadto, mimo obecności gości reprezentujących ośrodki akademickie z Azji Południowo-Wschodniej, referaty były wygłaszane przede wszystkim przez badaczy europejskich – uznanych i doświadczonych specjalistów z zakresu nauk politycznych, autorów wielu publikacji poświęconych problematyce ustrojowej państw tego regionu. Na uwagę zasługuje także fakt, że głównym nurtem prezentowanych zainteresowań badawczych pozostawały praktyki wyborcze (proceder kupowania głosów) i dynastie polityczne w Indonezji oraz aktualne problemy porządku konstytucyjnego Tajlandii i Birmy.

Wszystkie wystąpienia ukazały wyraźną odmienność w definiowaniu i postrzeganiu procesów demokratyzacji w tym regionie w porównaniu z rozumieniem zasadniczych cech państw demokratycznych w euroatlantyckim kręgu kulturowym. Powstaje zatem pytanie, czy w praktyce mamy do czynienia z ustrojami demokratycznymi w tym regionie. Czy określenia: „demokracja konfucjańska”, „semi-demokracja”, „demokracja w stylu azjatyckim” nadal są uprawnione, czy też może powinniśmy poszukiwać innych pojęć, które lepiej oddadzą podejście narodów Azji Połu-

dniowo-Wschodniej do modelu państwa w XXI wieku?

Moją uwagę zwróciła także niska frekwencja naukowców z Europy Środkowej, co potwierdza tezę o znikomym zainteresowaniu tym kierunkiem badawczym, również wśród polskich naukowców. Wciąż silne pozostają natomiast związki byłych kolonii z ich państwami kolonizatorami, szczególnie widoczne wśród naukowców reprezentujących brytyjskie i holenderskie ośrodki aka-

demickie. Mam nadzieję, że problematyka przemian ustrojowych związanych z budową nowoczesnego społeczeństwa i państwa w Azji Południowo-Wschodniej zainteresuje także polskich badaczy, w szczególności prawników konstytucjonalistów. Rejon ten przecież należy traktować jako niezwykle ciekawy i aktualny obszar dla badania procesów demokratyzacji w XXI wieku.

Anna Michalak

Belt and Road Countries Project
na Szanghajskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych,
10 lipca – 8 sierpnia 2015 r.

W ramach stypendium Belt and Road Countries Project, Shanghai Summer School, finansowanego przez Shanghai's Municipal People's Government, uczestniczyłam w miesięcznym kursie organizowanym przez Szanghajski Uniwersytet Studiów Międzynarodowych. W programie wzięło udział łącznie 20 stypendystów z 14 krajów, m.in. z Australii, Francji, Holandii, Turcji, Egiptu, Maroka, Uzbekistanu, Indii i Grecji.

Program obejmował kurs języka chińskiego oraz zajęcia dotyczące chińskiej kultury. Niezależnie od tego, każdego dnia przewidzianych było wiele atrakcji, w tym popołudniami mieliśmy okazję zwiedzać Szanghaj. Do najważniejszych miejsc należało muzeum miasta, w którym po raz pierwszy spotkali się założyciele Komunistycznej Partii Chin oraz Shanghai Urban Planning

Exhibition Center. Odwiedziliśmy także szanghajską strefę wolnego handlu, słynny ogród Yu, chińskie muzeum sztuki oraz uczestniczyliśmy w wieczornym rejsie po rzece Huangpu. Organizatorzy dali nam również możliwość zapoznania się z tradycyjną sztuką chińską, m.in. z wycinankami z papieru, sztuką kaligrafii czy *tai-chi*. Oprócz tego odwiedziliśmy przedsiębiorstwa należące do kluczowych dla chińskiego przemysłu branż, takie jak Volkswagen i huta Bao Steel Group.

W weekendy zwiedzaliśmy pobliskie miasta – malownicze Hangzhou, Suzhou i Wuzhen. Podczas tych wycieczek oprócz miejsc turystycznych zapoznaliśmy się ze specjalami kulinarnymi różnych regionów oraz z innymi dialektami. Nie ominęła nas również wizyta u rodzin chińskich. Wspólnie spędzili-

śmy cały dzień, pomagając domownikom w ich codziennych obowiązkach. Wspólna wyprawa na targ, robienie zakupów i lepienie tradycyjnych pierożków *wonton* były nieodzownym elementem poznawania tamtejszej kultury.

W tym miejscu łączę serdeczne podziękowania dla Pani Profesor Wu Lan, która, rekomendując moją kandydaturę

na Szanghajskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych, zapewniła mi udział w tym stypendium. Za sprawą tego programu spełniło się moje marzenie, miałam okazję zobaczyć prawdziwe Chiny.

Magdalena Łągiewska

Wręczenie Odznaki Honorowej „Bene Merito”
Edwardowi Kajdańskiemu,
Gdańsk, 4 września 2015 r.

Dnia 4 września br. w Dworze Artusa w Gdańsku odbyło się uroczyste wręczenie Odznaki Honorowej „Bene Merito” Edwardowi Kajdańskiemu. Minister spraw zagranicznych RP Grzegorz Schetyna, na wniosek konsul generalnej RP w Kantonie Joanny Skoczek, przyznał Edwardowi Kajdańskiemu wyróżnienie za zasługi na rzecz budowania relacji polsko-chińskich, szczególnie w dziedzinie wzajemnego poznania kultur i badania kontaktów historycznych. Odznaka Honorowa „Bene Merito” została ustanowiona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 listopada 2009 r. jako zaszczytne honorowe wyróżnienie nadawane obywatelom polskim oraz obywatelom państw obcych za działalność wzmacniającą pozycję Polski na arenie międzynarodowej.

Pośród licznie zgromadzonych gości w wydarzeniu tym uczestniczyli przedstawiciele władz lokalnych, pracownicy

i studenci Uniwersytetu Gdańskiego oraz przedstawiciele Centrum Studiów Azji Wschodniej UG, a także Klubu Harbińczyków ze Szczecina, dziennikarze, w końcu przyjaciele i rodzina Edwarda Kajdańskiego. Uroczystość poprowadziła Krystyna Wróblewska, zastępca dyrektora Departamentu Rozwoju Gospodarczego ds. Współpracy Zagranicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego. W imieniu władz Uniwersytetu Gdańskiego głos zabrał prorektor UG prof. Józef Arno Włodarski, który wspominał o relacjach Uniwersytetu Gdańskiego z uczelniami chińskimi i zasługach Edwarda Kajdańskiego dla rozwoju kontaktów polsko-chińskich. Dyrektor CSAW UG prof. Kamil Zeidler w swoim przemówieniu zwrócił uwagę na współpracę Jubilata z CSAW UG, a także wielość aspektów jego działalności jako pisarza, malarza i badacza Chin, zwłaszcza w kontekście przybliżania dokonań Michała Boyma,

co stało się podstawą do określania Edwarda Kajdańskiego mianem współczesnego Boyma.

Odmienny, dość osobisty wymiar miało wystąpienie Romualda Oziewicza, prezesa działającego w Szczecinie od 1988 r. Klubu Harbińczyków. Zwrócił on uwagę na wielkie zasługi Edwarda Kajdańskiego dla upowszechniania wiedzy o dokonaniach Polonii harbińskiej i o życiu w tym wielonarodowym mandżurskim mieście. Wskazał, że rola Jubilata, ogrom pracy, jaki włożył w przybliżanie obu narodów i budowanie wzajemnych relacji, jest nie do przecenienia.

Po tych przemówieniach głos zabrał Wiesław Byczkowski, wicemarszałek Województwa Pomorskiego, który uroczyście wręczył Edwardowi Kajdańskiemu odznakę „Bene Merito”.

Na koniec do zgromadzonych gości zwrócił się sam Jubilat. Wzruszony dziękował wszystkim i wyraził wdzięczność za otrzymane odznaczenie, zwracając uwagę na fakt, że jest ono dla niego ogromnym zaszczytem i równocześnie niespodzianką.

Edward Kajdański jest nie tylko dyplomata, dziennikarzem i popularyzatorem wiedzy o Chinach, ale też pisarzem, autorem scenariuszy filmowych i malarzem, stąd nie mogło zabraknąć podczas uroczystości wydarzeń kulturalnych. Spotkaniu w Dworze Artusa towarzyszyła wystawa wybranych obrazów i książek E. Kajdańskiego, a także koncert fortepianowy w wykonaniu Yuting He, pianistki z Akademii Muzycznej w Gdańsku.

Joanna Kamiień